

نگرشی بر کتاب ایلامیان نوشته دکتر ذاکری

چندی پیش حضرت آیت اله دکتر حجت اله ذاکری که شرح حال و فضائل معظم له در تاریخ استان اردبیل در فصل نیر و دانشمندان رقم خورده است اخیراً کتابی تحت عنوان ایلامیان به رشته تحریر در آورده که بخشهایی از این اثر چند سال قبل با عنوان کتاب سومرلر چاپ و نشر شده علیرغم همه گرفتاریهای نویسنده محترم از ایشان خواستم ضمن بازنگری کتاب پیشین بخشهایی را به آن بیفزاید تا خوانندگان طالب آگاهی و خدمت را درباره ایلامیان و سومریها در گام نخست کفایت کند و در واقع پلکانی برای گذر به مراتب عالی باشد و آنان را از جزوات پراکنده و جعلیات بی نیاز سازد دست صمیمانه اجابت شد و محصول کار اثری است که اینک تقدیم شما می شود .

هریک از بخشهای این اثر دریچه ای بر عالم گسترده تاریخ و وجهی از آن را می نمایاند البته با قلمی روان و بی پیرایه و شیوه ای که خواننده محترم را گام به گام پیش می برد امیدواریم این اثر پاسخگوی ذوق و سلیقه خوانندگان محترم از آثار تاریخی باشد باید گفت آنچه که امروزه از اهمیت و جایگاه ویژه ای برخوردار است سخنان قرآن کریم است که از طرف نبی مرسل (ص) تأکید فراوان بر آن شده و بحمداله کتاب حاضر با آیه ای از آیات الهی در حرمت زبانها و رنگها و نژادها و آفرینش خدای متعال شروع و سپس به مباحثهای مربوطه وارد شده و بحق از دیدگاه کلامی بطور عمده دو بعد از ابعاد تاریخ مورد توجه قرار گرفته است نخست آنکه به تداوم تاریخ هر چند بصورت اجمال پرداخته شده که لازمه دانستن خواص و عوام بوده و بطور ریشه ای پژوهش و نگارش گردیده است و دیگر اینکه مقطع زمانی را بسیار جالب مرتبط به منشأ رویدادها و تحولات دوران سومریها و ایلامیان بیان فرموده اند .

از لحاظ دیدگاه فرهنگی و اجتماعی : این دیدگاه ضمن پذیرش همه مبانی و اصولی که در دیدگاه کلامی تاریخ و زمینه ایجاد دولت و خصوصاً زبان ایلامیان بوده که این امر قبلاً در تواریخ به اثبات رسیده ولی قطعیت نداشت در این کتاب مورد بررسی طبق براهین و شواهد قطعی و تردید ناپذیر عقلی و نقلی به قطعیت رسیده و در اثبات آن ریشه یابی شده است . بطور مثال نقل می کنند همانگونه که می دانیم ایلامیان بر عکس سومریها بعد از انقراض حاکمیتشان در طول قرون و اعصار به زندگی خود ادامه دادند بطوریکه زبان و وطن خودشان را زنده نگه داشتند بطور حتم آنچه را که دکتر ذاکری درخصوص ابنیه های تاریخی و آثار باستانی مردم خوزستان اشاره کرده همگی بطور قطعی ثابت می کند که زبان مردم ایلام زبان آذری و التصاقی بوده و شکی نیست که این زبان تا کنون حفظ گردیده است . باید گفت که زبان ماد و ماننا نیز همان زبان ایلامی بوده که قرنهای پس از سقوط اهمیت خود را حفظ کرده و صحیح است که داریوش هخامنشی آن را زبان رسمی و عمومی دولت خود کرده بود تاریخ نشان می دهد سی هزار لوحه یافته شده در تخت جمشید همگی به ایلامی رسم شده و اکنون نیز ترجمه نشده است می توان گفت : ایلامیان زبان و ادبیات خود را تا بعد از اسلام نیز حفظ کردند که امروزه محققین و پژوهشگران نام آن را (خوزی) می نامند و اکثر شهرهای شوش لرستان خوزستان سنقر و مناطق نزدیک به عراق به این زبان تکلم می کنند . اصطخری در مسالک الممالک به آن اشاره می کند و می گوید زبان ایلامی زنده است و زبان عادی و روزمره اهالی می باشد .

حال این سؤال پیش می آید آیا انتشار این کتاب ضرورتی دارد ؟ در پاسخ باید گفت : در عصر حاضر که شور و شوق و بالندگی به پیشینه تاریخی هر سرزمین در سراسر ایران اسلامی گسترش یافته و اشتیاق شناخت پیشینه تاریخی در میان همه اقشار مردم بویژه نسل جوان کشورمان بیش از پیش محسوس است نیاز به آثاری که از یک

سو به مبانی پذیرفته شده در دیدگاه کلام تاریخی مبتنی بوده موضوعات و مسائلی را که در این دیدگاه مورد توجه قرار گرفته است به زبان و ادبیات روز و متناسب با نیازهای این زبان بررسی و تبیین کند و از سوی دیگر چارچوبها و موازین مورد پذیرش دیدگاه فرهنگی، اجتماعی هماهنگ بوده و فرهنگ تاریخ از همین رو بر همه نویسندگان و پژوهشگران لازم است که تمام توان خود را برای پاسخگویی به این نیاز به کار برند و اثری شایسته تقدیم جامعه نمایند.

اهداف کتاب:

در این کتاب اهداف متعددی مورد توجه قرار گرفته است که مهمترین آنها عبارت است از:

- ۱- ارائه اثری جامع هرچند خلاصه وار در حد کفایت که در حال حاضر مورد توجه عموم مردم بویژه اقشار تحصیل کرده اعم از طلاب و دانشجویان و دانش پژوهان قرار گیرد.
- ۲- خواننده را به تدریج با سیر منطقی تاریخ آشنا ساخته مطالعه عمیق تر و گسترده تری در این زمینه آماده سازد.
- ۳- آشنا ساختن اقشار تحصیلکرده با وظایف و تکلیفهای ملی و میهنی.
- ۴- عدم توجه به جعلیات و خرافات

ویژگیهای کتاب:

مهمترین ویژگی این اثر عبارتند از: (۱) ارائه مطالب بر اساس ترتیب منطقی به گونه ای که خواننده می تواند گام به گام به نگرش جامع و عمیق و گسترده در زمینه تاریخ و تمدن و موضوعات مرتبط با آن دست یابد.

۲) بررسی بایدها و نبایدها که شایسته است در حوزه پژوهش همواره مورد توجه قرار گیرد .

۳) بهره گیری از منابع اصل و دست اول و دقت در نقل اقوال و روایات .

۴) پاسخ گویی به پرسشها و ابهام های گوناگون در زمینه تاریخ در این نوشته وجود دارد .

تذکر بسیار بسیار مهم و حیاتی :

هر قوم و هر ملتی از هر منطقه و جایی در طول تاریخ به هر جایی آمده و یا رفته زبان ، فرهنگ ، رسوم و حتی عادات خود را نیز با خود آورده و یا برده و یا به همراه داشته است چنانکه اعراب به هر جا آمد یا رفت زبانش را نیز آورد و برد و با خود داشت ؛ یونانیان و مقدونیان آمدند و زبان خودشان را نیز آوردند مغول آمد زبانش را نیز آورد و در عصر جدید انگلیس به هر جا قدم گذاشت زبانش را نیز آورد هکذا و هکذا مصادیق این موضوع لا تُعَدُّ و لا تَحْصی است .

اگر هخامنشیان ایلامی اصل نبودند و از جایی دیگر آمده بودند چرا زبانشان را با خود نیاوردند که در بیستون کتیبه شود و یا مهم تر از کتیبه بیستون چیست؟! چون در بیستون زبان ایلامی که زبان خود هخامنشیان است در رأس قرار گرفته و زبان آشوری برای بین النهرین و زبان آرامی که لهجه ای از عربی است و برای اعراب خاورمیانه می باشد نوشته شده است و مؤلف محترم در این کتاب واقعاً و خارق العاده این مطلب را روشن و احیا کرده است .

تهران پاییز ۱۳۸۸

طوفان دانشگاه شهید بهشتی